

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **Mgr. M. P.**, zastoupeného Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem nám. I. P. Pavlova 3, 120 00 Praha 2, proti žalovanému **Národnímu bezpečnostnímu úřadu** (dříve proti Kolegiu na úseku ochrany utajovaných skutečností), se sídlem Na Popelce 2/16, 150 06 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Kolegia na úseku ochrany utajovaných skutečností ze dne 17. 2. 2003, č. j. K134/2002, o návrhu Krajského soudu v Brně na určení místní příslušnosti

t a k t o :

K projednání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 29 Ca 139/2006 **je příslušný** Městský soud v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

Přípisem ze dne 14. 6. 2006, doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 28. 7. 2006, požádal Krajský soud v Brně, aby zdejší soud rozhodl o místní příslušnosti ve smyslu § 7 odst. 6 soudního řádu správního.

Ze soudních spisů vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Dne 23. 8. 2002 oznámil žalobci ředitel Národního bezpečnostního úřadu (dále též „NBÚ“), že platnost jeho osvědčení pro stupeň utajení „PŘÍSNĚ TAJNÉ“ zanikla k 8. 8. 2002. Žalobce brojil proti tomuto oznámení stížností; tu ředitel NBÚ zamítl rozhodnutím ze dne 13. 11. 2002. Rozhodnutí ředitele NBÚ napadl žalobce opravným prostředkem ke Kolegiu na úseku ochrany utajovaných skutečností (dále též „Kolegium“), zřízeném při Nejvyšším státním zastupitelství; ten byl však zamítnut rozhodnutím ze dne 17. 2. 2003.

Proti rozhodnutí Kolegia podal žalobce žalobu k Městskému soudu v Praze; ten žalobu odmítl usnesením ze dne 17. 12. 2003 s tím, že napadené rozhodnutí je ve smyslu § 77k odst. 6 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, vyloučeno ze soudního přezkumu. Nejvyšší správní soud však ke kasační stížnosti žalobce toto usnesení zrušil rozsudkem ze dne 27. 10. 2005; uvedl přitom, že citované ustanovení zákona o ochraně utajovaných skutečností bylo coby rozporné s ústavním pořádkem zrušeno nálezem Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 11/04. Nic tak nebrání tomu, aby správní soud napadené rozhodnutí Kolegia přezkoumal.

Usnesením ze dne 31. 1. 2006 postoupil Městský soud v Praze věc Krajskému soudu v Brně: podle § 7 odst. 2 s. ř. s. je totiž – nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak – k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal

rozhodnutí v posledním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany. Městský soud v Praze však v této věci místně příslušný není, neboť sídlo žalovaného není na území hl. m. Prahy, nýbrž na území města Brna. Usnesení nabylo právní moci dne 27. 3. 2006; poté byl spis postoupen Krajskému soudu v Brně.

Krajský soud v Brně s postoupením nesouhlasil; zdůraznil přitom, že Kolegium, které mělo sídlo v jeho obvodu, bylo zrušeno k 1. 3. 2006 čl. XXII bodem 1 zákona č. 413/2005 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, a poukázal na § 7 odst. 2 a § 69 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud o věci uvážil takto:

Základním kritériem pro určení místní příslušnosti správního soudu, jak se o něm zmínil již Městský soud v Praze, je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni (§ 7 odst. 2); tento orgán také zpravidla bývá žalovaným, tj. tím, u něžž žalobce vyčerpal řádný opravný prostředek ve správním řízení. Žalovaným však namísto tohoto orgánu samotného může být i správní orgán, na který přešla působnost orgánu rozhodujícího v poslední instanci (§ 69 s. ř. s.).

Správním orgánem, který v žalobcově věci k jeho opravnému prostředku vydal rozhodnutí v posledním stupni, je Kolegium na úseku ochrany utajovaných skutečností – nebo, lépe řečeno, bylo: jak totiž správně uvádí Krajský soud v Brně, Kolegium (zřízené k 12. 7. 2002) bylo k 1. 3. 2006 zrušeno, a to bez kompetenčního nástupce. Jeho působnost nebyl svěřena žádnému jinému orgánu; ostatně již od účinnosti soudního řádu správního (1. 1. 2003) byla samotná existence Kolegia pocitována jako nežádoucí, neboť nebyl vyjasněn poměr speciální přezkumné pravomoci Kolegia k obecné přezkumné pravomoci správních soudů.

Před 1. 3. 2006 by tedy soudem místně příslušným k projednání žaloby proti rozhodnutí Kolegia byl nepochybně Krajský soud v Brně, v jehož obvodu mělo Kolegium sídlo (stejně jako Nejvyšší státní zastupitelství, při němž bylo Kolegium zřízeno); po tomto datu však již je situace jiná. Soudní řád správní výslovně neřeší procesní nástupnictví na straně žalované v případě, kdy je správní orgán zrušen takřkajíc „bez náhrady“; řízení však nemůže být jen z tohoto důvodu zastaveno, neboť žalobci by v takovém případě byl odepřen přístup k soudu. Jedině soud se přitom může autoritativně vyslovit k zákonnosti napadeného správního rozhodnutí a případně svým zrušujícím rozhodnutím přivodit nápravu v nezákonně dotčené žalobcově právní sféře. Je tedy nezbytné, aby v řízení vždy zůstal pasivně legitimovaný subjekt, který by soudu nadále poskytoval součinnost, kterému by věc v případě úspěchu žalobce byla vrácena k dalšímu řízení a vůči němuž by žalobci mohla být přiznána náhrada nákladů řízení. Takovým subjektem nemůže být nikdo jiný než správní orgán, který ve věci rozhodoval v I. stupni: není tu totiž jiného orgánu, který by k věci měl těsnější vztah – a to jak po stránce procesní, tak po stránce věcné působnosti. Tímto orgánem je v žalobcově věci Národní bezpečnostní úřad. O něm – coby o správním orgánu I. stupně – se nedá ve smyslu § 69 s. ř. s. říci, že na něj „přešla působnost“ orgánu rozhodujícího v posledním stupni, neboť takovou působnost nemá po 1. 3. 2006 žádný správní orgán; je-li nutné to přesněji popsat, spíše se u něj ona působnost „koncentrovala“ v jediné instanci.

Při určování soudu příslušného k rozhodování v této věci je pak třeba vyjít ze základních hledisek pro tvorbu pravidel o místní příslušnosti. Ta je – nejobecněji vzato – vedena snahou, aby místně příslušný byl ten soud, který má nejbližší k účastníkům řízení

nebo k předmětu sporu; ve správním soudnictví je pak rozhodným kritériem blízkost soudu k sídlu žalovaného. V projednávané věci takovým soudem jistě není Krajský soud v Brně: v jeho obvodu nesídlí ani původní, ani žádný nástupnický správní orgán, s nímž by bylo možno vést řízení. V obvodu Městského soudu v Praze naopak sídlí Národní bezpečnostní úřad, který – ač ve věci rozhodoval v I. stupni – se v průběhu řízení stal žalovaným; právě to zakládá příslušnost Městského soudu v Praze v této věci.

Na okraj lze snad poznamenat, že zvolené řešení je prosto jakýchkoli procesních komplikací nejen v případě, že by žaloba byla zamítnuta (a na dosavadním právním stavu by se tak nic nezměnilo), ale ani tehdy, pokud by soud přisvědčil žalobcovým námitkám. Ty se totiž vztahují převážně k postupu či k hmotněprávním závěrům správního orgánu I. stupně – tedy Národního bezpečnostního úřadu, nikoli přímo Kolegia. Pokud by tedy Městský soud v Praze shledal žalobcem vytýkané vady a nezákonnosti, bylo by na místě zrušit nejen rozhodnutí již neexistujícího Kolegia, nýbrž také rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu (srov. § 78 odst. 3 s. ř. s.), a tomuto orgánu také vrátit věc k dalšímu řízení. To však jen pro úplnost; takové úvahy jsou v této fázi řízení předčasné.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. září 2006

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu